

Nr 561.

Av herr **Håstad**, i anledning av *Kungl. Maj:ts proposition, nr 151, angående riktlinjerna för den framtida nykterhetspolitiken m. m.*

I proposition nr 151 angående riktlinjerna för den framtida nykterhetspolitiken m. m. har jämväl frågan om alkoholreklamen behandlats. Nykterhetskommittén har i sitt betänkande berört alkoholreklamens utbredning och dess betydelse för en ökad efterfrågan av spritdrycker. Även de av departementschefen särskilt tillkallade sakkunniga har i sitt betänkande den 11 november 1953 med förslag angående en upplysningskampanj under övergångstiden behandlat reklamfrågan.

Nykterhetskommittén har dryftat olika möjligheter att reglera reklam- och agenturverksamheten och rekommenderar en särskild utredning rörande frågan om koncessionering eller en eventuell monopolisering av agenturverksamheten samt viss rådgivande verksamhet från ett centralt organs sida när det gäller reklamen.

De sakkunniga å sin sida har föreslagit, att förhandlingar bör upptas mellan berörda parter i syfte att ernå en begränsning av reklamen under övergångstiden.

Departementschefen ansluter sig inte till något av dessa förslag utan förordar, att spritcentralen i den nya rusdrycksförordningen ålägges att vid avtal med leverantör föreskriva denna sådana inskränkningar rörande reklamen för rusdrycker och därmed jämförlig verksamhet som är erforderliga för att tillgodose syftet med regeln att rusdryckshandeln skall ordnas så, att därav uppkommer så ringa skada som möjligt.

I köpeavtalen skall således införas bestämmelser av innebörd att leverantörer utfäster sig att, såvitt avser tiden då den statliga upplysningskampanjen pågår, icke reklamera för rusdrycker och att i övrigt utforma sin reklam så, att annonser och liknande upptar endast varans märke, ursprung, typ eller karaktär samt dess pris. Kan överenskommelse härom ej träffas, skall detta resultera i att köpeavtal ej kommer till stånd, och hålles ej en lämnad utfästelse får detta konsekvenser antingen för det aktuella köpeavtalets tillämpning eller för eventuella nya köpeavtal med vederbörande leverantör.

Även om jag är helt införstådd med tanken på en återhållsamhet i reklamen för vin- och spritdrycker såväl under övergångstiden som för framtiden, finner jag de av departementschefen föreslagna åtgärderna härför icke vara helt invändningsfria ur tryckfrihetssynpunkt. Det synes sålunda inte vara i överensstämmelse med tryckfrihetsförordningens anda att ge-

nom s. k. överenskommelser med hot om repressalier uppställa vissa förbud i fråga om annonsering. Jag erinrar om ordalagen i 86 § regeringsformen, där det bl. a. heter, att med tryckfrihet förstås varje svensk mans rättighet att, utan några av den offentliga makten i förväg lagda, av tryckfrihetsförordningen ej förutsedda hinder, utgiva skrifter, att sedermera endast inför laglig domstol kunna tilltalas för deras innehåll och att icke i annat fall kunna därför straffas, än om detta innehåll strider mot tydlig lag, given att bevara allmänt lugn, utan att återhålla allmän upplysning. Skall förbud i detta avseende införas, bör detta ske genom ändring i tryckfrihetsförordningen och ej genom en kunglig förordning.

För att skapa en garanti för att den här berörda reklamen sker i överensstämmelse med vad god sed kräver, bör en kontrollverksamhet liknande den som gäller inom Reklamgranskningen för fria läkemedel vara till fyllest. Härigenom kan en granskning ske av alkoholreklamen i samråd mellan de olika intressen för vilka en sanering på detta område framstår som en viktig angelägenhet. På detta sätt kan en återhållsamhet i reklamen förväntas utan införandet av speciella bestämmelser i köpeavtalen. I stället för den av departementschefen anvisade vägen vill jag föreslå, att kontrollen och granskningen av alkoholreklamen anförtros åt ett representativt organ, utformat i likhet med vad som gäller för Stiftelsen Reklamgranskningen för fria läkemedel, vars stadgar bilägges.

Under åberopande av vad ovan anförts hemställes,

1. att riksdagen måtte besluta avslå Kungl. Maj:ts förslag i proposition nr 151 i vad avser 69 § i förslag till rusdrycksförsäljningsförordning,

2. att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa, att Kungl. Maj:t ville åt särskilt för ändamålet inrättat organ uppdraga att handhava kontrollen och granskningen av alkoholreklamen i ungefärlig överensstämmelse med vad som gäller för Stiftelsen Reklamgranskningen för fria läkemedel.

Stockholm den 16 mars 1954.

Elis Håstad.

STADGAR

för

STIFTELSEN REKLAMGRANSKNINGEN FÖR FRIA LÄKEMEDEL

§ 1. Ändamål och benämning.

Denna stiftelse, vars benämning är "Reklamgranskningen För Fria Läkemedel" har bildats på tillskyndan av Sveriges Industriförbund, Sveriges Läkarförbund, Svenska Försälj.- och Reklamförbundet och Svenska Tidningsutgivareföreningen, nedan benämnda stiftarne, och har till uppgift

att medelst för ändamålet sammanskjutna medel i uteslutande socialt syfte bekosta och låta utföra övervakning av i Sverige förekommande reklam för varor, vilka — utan att utgöra apoteksvara — utbjudas såsom läkemedel,

samt att, i händelse dylik reklam befinner sig felaktig eller missvisande, söka förhindra dylik reklam,

ävensom att genom råd och anvisningar bistå annonsörer i hithörande spörsmål.

§ 2. *Organisationen är en stiftelse.*

Den genom grundande av denna organisation och tillskjutande av medel för dess verksamhet uppkomna institutionen är att anse såsom en stiftelse, som dock ej skall vara underkastad tillsyn enligt lagen den 24 maj 1929 om tillsyn över stiftelser. Stiftelsens angelägenheter omhändervhas av en nämnd, kallad Reklamgranskningens Nämnd.

§ 3. *Styrelse (nämnd).*

Nämnden, som har sitt säte i Stockholm, utgör stiftelsens styrelse. I denna egenskap förvaltar nämnden stiftelsens egendom, leder dess verksamhet samt företräder stiftelsen gentemot och hos myndigheter och enskilda.

Nämnden består av nio ledamöter jämte lika många suppleanter, varav envar av Sveriges Industriförbund och Svenska Tidningsutgivareföreningen äga utse två ordinarie ledamöter och två suppleanter, envar av chefen för Kungl. Medicinalstyrelsen, Sveriges Läkarförbund och Svenska Reklamförbundet och Auktoriserade Annonsbyråers Förening en ordinarie ledamot och en suppleant, under det att de sålunda valda ledamöterna, på kallelse av den av Svenska Reklamförbundet utsedde ledamoten genom majoritetsval utse den nionde ledamoten, som skall vara nämndens ordförande, jämte suppleant för denne (vice ordförande).

Suppleant, som utsetts av stiftare, respektive av chefen för medicinalstyrelsen eller av Auktoriserade Annonsbyråers Förening må inträda allenast för frånvarande ordinarie ledamot, som utsetts av den, vilken utsett suppleanten.

Suppleant äger närvara vid nämndens sammanträden även om suppleanten ej har att ersätta ordinarie ledamot. I dylikt fall äger suppleanten deltaga i överläggningarna men ej i besluten.

Val av nämndledamot gäller för den tid, som vid valet bestämts. Har sådan tid ej angivits, gäller valet till dess mandatet återkallas eller vederbörande avsäger sig uppdraget.

§ 4.

Nämnden sammanträder på kallelse av ordföranden (vice ordföranden) eller, vid förhinder för dessa, på föranstaltande av två nämndledamöter.

Nämnden är beslutför, då — förutom ordföranden eller vice ordföranden — minst fem ledamöter äro tillstädes.

Beslut fattas med enkel pluralitet. Vid lika röstetal gäller den mening ordföranden biträder.

Vid nämndens sammanträden skall föras protokoll, som justeras, förutom av ordföranden, av en vid sammanträdet utsedd nämndledamot.

§ 5. *Kontrollbyrån.*

Stiftelsens löpande angelägenheter omhänderhavas av en byrå, benämnd Reklamgranskningens Byrå, bestående av två av nämnden utsedda personer, av vilka den ene skall vara läkare och den andre tidningsman. Ingendera må vara ledamot av nämnden.

Nämnden må därutöver i mån av tillgång till erforderliga medel anställa och till byråns förfogande ställa den arbetskraft, som erfordras för förverkligande av stiftelsens ändamål.

Sekreterare.

Därjämte må nämnden inom eller utom sig anställa sekreterare, som för nämndens protokoll samt fungerar såsom stiftelsens ombudsman. Därest sekreteraren ej är ledamot av nämnden, äger han deltaga i nämndens överläggningar men ej i dess beslut.

§ 6. *Firmateckning.*

Nämnden må lämna viss nämndledamot, byråns ledamöter och/eller sekreterare bemyndigande att generellt eller i vissa hänseenden teckna stiftelsens firma.

§ 7. *Bokföring; revision; klandertalan m. m.*

Över stiftelsens inkomster, utgifter, tillgångar och skulder skall av byrån under nämndens överinseende föras erforderliga böcker. Räkenskaperna skola per den 31 december varje år i fullständigt bokslut sammanföras.

Bokslutet jämte en av nämnden avgiven berättelse över sistförflutna kalenderårets verksamhet skall senast den 15 april överlämnas till en auktoriserad revisor, som utses gemensamt av Sveriges Industriförbund och Svenska Tidningsutgivareföreningen, vilka sammanslutningar jämväl äga utse revisorsuppleant.

Över sin granskning av räkenskaperna samt nämndens förvaltning i övrigt skall revisorn senast den 15 maj avgiva berättelse, vari bestämt angives, huruvida anledning till anmärkning förefinnes eller icke.

Förvaltnings- och revisionsberättelserna skola i avskrift tillställas stiftarna, vilka — i händelse revisionsanmärkning föreligger — var för sig äga att på stiftelsens vägnar föra talan emot nämndledamot, som uppsåtligt eller genom vårdslöshet eller försummelse tillskyndat stiftelsen ekonomisk skada. Sådan talan skall, vid äventyr av talans förlust, anhängiggöras sist två månader efter det revisorn framlagt sin berättelse.

§ 8. *Byråns verksamhet.*

Den i § 5 nämnda byrån skall främst
dels kontinuerligt följa och övervaka inom stiftelsens verksamhetsområde fallande annonsering och, i den mån så ske kan, annan mera offentlig reklam;

dels ock lämna annonsörer råd och anvisning beträffande reklamen samt på begäran avgiva yttrande huruvida planerad reklam är lämplig eller icke.

Råder i angelägenhet av ovan angivet slag oenighet mellan byråns medlemmar, skall ärendet hänskjutas till nämnden för avgörande.

Närmare bestämmelser om byråns verksamhet meddelas i instruktion, som utfärdas av nämnden.

§ 9. *Nämndens verksamhet.*

Därest byrån hos nämnden påkallat beslut i ärende rörande reklam, som av byrån eller någondera av dess ledamöter anses olämplig, skall nämnden bereda annonsören tillfälle att skriftligen eller muntligen inför nämnden yttra sig i frågan.

Därest annonsör på grund av meningsskiljaktighet mellan denne och byrån hänvänder sig till nämnden, skall nämnden efter byråns hörande fatta ståndpunkt i frågan och däröver tillställa annonsören yttrande.

Skulle nämnden finna, att rättelse av påtalad olämplig reklam ej godvilligt åstadkommes, skall nämnden hos landets tidningar och tidskrifter — direkt eller genom Svenska Tidningsutgivareföreningen — göra framställning därom, att de annonser, varemot anmärkning framställts, icke vidare införas.

Därest annonsör två eller fler gånger föranlett ingripande, som i föregående stycke avses, skola landets tidningar och tidskrifter anmodas att icke vidare införa vederbörandes annonser med mindre annonsmanuskripten försetts med bevis om byråns godkännande. Dylikt granskningstvång upphäves av nämnden när så provas lämpligt, i vilket fall byrån ofördröjligen därom skall underrätta landets tidningar och tidskrifter.

Avstängning från all rätt att införa annonser må jämväl påkallas, därest annonsör söker sprida påtalad reklamtext på annat sätt än genom annonser.

Nämndens beslut må icke offentliggöras med mindre nämnden finner särskilda skäl därtill föreligga.

Handlingar, som förvaras hos nämnden eller byrån, må icke hållas tillgängliga för utomstående utan nämndens medgivande.

§ 10. *Stadgeändring.*

Dessa stadgar må på förslag av nämnden ändras genom stiftarnes samfällda beslut.

§ 11. *Skiljedoms klausul.*

Twister mellan stiftelsen, å ena, samt nämnden eller ledamot därav, å andra sidan, eller mellan stiftare och stiftelsen eller mellan stiftarne inbördes, i angelägenheter, som beröra stiftelsen eller dess verksamhet, få icke dragas inför allmän domstol utan skola slitas av skiljemän, utsedda av Sveriges Tekniskt-Industriella Skiljedomsinstitut, vars normer för skiljemannaverksamheten äro för parterna bindande.

§ 12. *Avveckling och upplösning.*

Verksamheten skall avvecklas och stiftelsen upplösas, därest flertalet stiftare äro därom ense. Anmälan härom skall av stiftarne göras hos nämnden, som har att utse en eller flera likvidatorer.

Stiftelsens behållna tillgångar skola utskiftas till stiftarne i förhållande till de tillskott, vederbörande fullgjort till stiftelsen.

Sedan likvidationen sålunda avslutats, skola likvidatorerna på bevisligt sätt tillställa samtliga stiftare skriftlig slutredovisning, varmed stiftelsen anses upplöst.

Stiftare äger inom två månader från redovisningens emottagande anhängöra klandertalan mot likvidatorn eller likvidatorerna.

Skulle likvidator visa tredska eller ovilja vid utförande av sitt uppdrag, må stiftare hos Stockholms rådhusrätt genom stämning å likvidatorn påkalla dennes entledigande och ersättande med annan.

Stockholm den 12 juni 1944.

Auktoriserade Annonssbyråers Förening

Frans Lohse /Claes Fleming

Sveriges Industriförbund

Gust. Settergren /K. Söderberg

Sveriges Läkarförbund

Robert Hybinette /Birger Höglund

Svenska Reklamförbundet

Helge Heilborn /Ralph Rilton

Svenska Tidningsutgivareföreningen

Olof Alström K. Roeck Hansen